

มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการประกอบธุรกิจ คลินิกเสริมความงาม

Legal Measures on Regulating Beauty Clinics Business Operation

ธนโชติ แสนคำ¹

กองกฎหมาย กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข
88/24 ถนนติวานนท์ ตำบลตลาดขวัญ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี 11000
เมลล์ติดต่อ: Th_skm@hotmail.com

Thanachot Saenkam²

Legal Affairs, Department of Health Service Support, Ministry of Public Health,
88/24, Tiwanon Road, Talad Kwan, Mueang, Nonthaburi, 11000,
E-mail: Th_skm@hotmail.com

พัชรวรรณ นุชประยูร³

คณะนิติศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
118 หมู่ 3 ถนนเสรีไทย แขวงคลองจั่น เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ 10240
เมลล์ติดต่อ: Nuchprayool@gmail.com

Bajrawan Nuchprayool⁴

Graduate School of Law, National Institute of Development Administrative,
118, Moo 3, Serithai Road, Klong-chan, Bangkok, 10240,
E-mail: Nuchprayool@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการควบคุมการประกอบธุรกิจคลินิกเสริมความงาม ตามพระราชบัญญัติสถานพยาบาล พ.ศ. 2541 เกี่ยวกับการอนุญาตให้ประกอบกิจการสถานพยาบาล การอนุญาตให้ดำเนินการสถานพยาบาล หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้รับอนุญาตและผู้ดำเนินการสถานพยาบาล มาตรฐานการประกอบกิจการสถานพยาบาล

¹ นิติกรปฏิบัติการ

² Legal officer, Practitioner Level.

³ อาจารย์ประจำ

⁴ Lecturer.

บทลงโทษ รวมถึงกฎกระทรวง ประกาศกระทรวง และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาลหรือเกี่ยวกับธุรกิจคลินิกเสริมความงามของต่างประเทศ

จากการศึกษาพบว่า การควบคุมดูแลธุรกิจคลินิกเสริมความงามมีปัญหาด้านการควบคุมการประกอบธุรกิจคลินิกเสริมความงามที่เน้นให้บริการเชิงพาณิชย์มากเกินไป จนละเลยเรื่องสุขภาพและความปลอดภัยของผู้รับบริการและไม่มีมาตรฐานจรรยาบรรณควบคุมกำกับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการที่กฎหมายไม่ได้กำหนดให้ผู้รับอนุญาตมีหน้าที่ความรับผิดชอบควบคุมและดูแลบุคคลที่ไม่ใช่แพทย์ทำการประกอบวิชาชีพในสถานพยาบาล หรือกรณีผู้รับอนุญาตไม่จัดให้มีผู้ดำเนินการสถานพยาบาลก็ไม่มีบทลงโทษทางปกครองผู้รับอนุญาต จึงขาดความเอาใจใส่ในการควบคุมดูแล จนเกิดกรณีให้บริการรักษาโดยบุคคลที่ไม่ใช่แพทย์ ประกอบกับมาตรฐานของคลินิกเสริมความงามไม่มีหลักเกณฑ์มาตรฐานที่ชัดเจน ทำให้คลินิกเสริมความงามไม่มีเกณฑ์มาตรฐานที่น่าเชื่อถือและถูกต้องตามหลักวิชาการ และไม่ได้กำหนดประเภทคลินิกเสริมความงามให้ชัดเจนและสอดคล้องกับลักษณะความเป็นจริง รวมถึงมีกรณีปัญหาการควบคุมผู้ให้บริการที่แพทย์ไม่สามารถควบคุมดูแลกิจการคลินิกเสริมความงามได้อย่างใกล้ชิด ทำให้ขาดคุณสมบัติเป็นผู้ดำเนินการสถานพยาบาล แต่ไม่มีบทลงโทษทั้งในทางอาญาและทางปกครองที่ชัดเจน เปิดช่องให้เกิดการใช้หรือวานผู้ช่วยผู้ประกอบวิชาชีพให้บริการทางวิชาชีพหรือใช้เครื่องมือทางการแพทย์กับผู้รับบริการโดยไม่ถูกต้อง โดยเฉพาะคลินิกเสริมความงามที่ตั้งอยู่ในห้างสรรพสินค้าซึ่งพบว่าแพทย์ไม่อยู่ประจำการตลอดเวลาในคลินิก และเจ้าหน้าที่ให้บริการและพนักงานขายซึ่งเป็นฝ่ายบริการและดูแลลูกค้ามักใช้ข้อมูลที่ไม่เป็นจริงหรือหลอกลวงประชาชนหรือดึงรั้งให้ซื้อสินค้าและบริการ ที่เป็นการสร้างความเดือดร้อนรำคาญให้แก่ประชาชนโดยทั่วไป อันนำไปสู่ปัญหาการคุ้มครองผู้รับบริการ การจำกัดสิทธิในบางประการ และความเสียหายจากการรับบริการเสริมความงามที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการรับบริการทางการแพทย์ ตามสิทธิผู้ป่วยและสิทธิผู้บริโภค รวมถึงสิทธิการเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับคลินิกเสริมความงามที่ถูกต้องและครบถ้วน

ดังนั้น เพื่อให้บริการคลินิกเสริมความงามมีมาตรฐานและคุ้มครองผู้รับบริการ จึงเสนอให้ปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติสถานพยาบาล พ.ศ. 2541 เกี่ยวกับหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้รับอนุญาตพร้อมมีบทลงโทษทางปกครอง และกำหนดโทษทางปกครองสำหรับผู้ดำเนินการสถานพยาบาลที่มีหน้าที่ควบคุมดูแลสถานพยาบาลและกรณีขาดคุณสมบัติ และแก้ไขปรับปรุงกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งขอเสนอแนะให้จัดทำประกาศกระทรวงสาธารณสุขเกี่ยวกับมาตรฐานการให้บริการของคลินิกเสริมความงาม และการรักษาจรรยาบรรณการให้บริการของสถานพยาบาล และวิธีการส่งเสริมการคุ้มครองผู้รับบริการ

คำสำคัญ: มาตรฐานคลินิก คลินิกเสริมความงาม การคุ้มครองผู้รับบริการ

Abstract

This article aims to study to the difficulties and obstacles in regulating the beauty clinic business operation according to the Health Facility Act, B.E. 2541, relating to the permission to operate a medical facility, the permission to operate a sanatorium, the duties and responsibilities of the license holders and the health care facility operators, the standard operating procedures for health care facility, penalties, the Ministerial Regulations, the Ministry Notifications, and other relating laws, as well as the law relating to health care facility or beauty clinic business of foreign countries.

According to the findings, it is revealed that there are some problems in controlling beauty clinic businesses that emphasize exceedingly on the commercial operation aspect rather than the health and safety of the patients, and lack the practice of the codes of ethics. More specifically, there is not any law specifying the license holder to be responsible for monitoring a non-doctor to conduct professional practices in a health care facility, and there is not any administrative penalty for the license holders who do not provide any health care facility operator. These lead to the cases where the health care services were performed by non-doctors. Further, the fact that the standardization of beauty clinics has not been clearly regulated makes beauty clinics lack reliable and professionally accredited standards. Also, beauty clinics have not distinctively been categorized in corresponding to their actual features. Another problem in regulating the beauty clinic operators is the case where doctors cannot closely operate the business, making them incompetent health care facility business operator; however, there is neither a criminal nor administrative penalty explicitly stated. This is a gap where some assistants to professional practicing operator are asked to conduct a professional practice or to apply some medical devices to patients unethically. Particularly, it was found that most doctors in beauty clinics located in department stores rarely station in the clinics; service officers and customer assistants always misinform and deceive people and try to push them to buy their products and services, which are annoying behaviors for general people. This leads to the problem of consumer protection as consumer' rights are restricted to some extent, the damages occurred from taking beauty services relating to medical services according to the rights of patient and customer, as well as the right to access the correct and adequate data relating to beauty clinics.

Therefore, to standardize the services of beauty clinics and to protect consumers, some recommendations are given for amending the Health Facility Act, B.E. 2541, relating to the duties and responsibilities of the license holders and administrative penalty. Further, the administrative penalty should be imposed for the health facility business operators responsible for administering the health care facilities and for those who are incompetent. The Ministry Notifications should be amended, and the Notifications of the Ministry of Public Health relating to service standardization of beauty clinics, the codes of ethics in operating beauty clinic business, and consumer protection enhancement should also be formulated.

Keywords: Standards of Clinics, Beauty Clinics, Consumer Protection

1. บทนำ

แต่เดิมการประกอบกิจการสถานพยาบาลตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาลมีวัตถุประสงค์ให้เป็นสถานที่ที่ใช้หรือจ้างจะใช้เป็นที่รับผู้ป่วยเข้าไว้รักษาพยาบาลรวมทั้งสถานที่ทำการคลอดบุตร⁵ ต่อมาได้กำหนดเกี่ยวกับสถานพยาบาลว่าเป็นสถานที่รวมตลอดถึงยานพาหนะ ซึ่งจัดไว้เพื่อการประกอบโรคศิลปะ⁶ และปี พ.ศ. 2541 มีการแก้ไขเนื้อหาเกี่ยวกับสถานพยาบาลหลายฉบับเนื่องจากเกิดปัญหาหลายประการที่ไม่สามารถบังคับใช้กฎหมายได้อย่างเหมาะสม เช่น ปัญหาการตรวจรักษามากเกินความจำเป็น ปัญหาค่ารักษาพยาบาลที่มีราคาแพง ปัญหาการไม่รับรักษาเนื่องจากฐานะทางการเงิน ปัญหาการโฆษณาสถานพยาบาล เป็นต้น จนกระทั่งมีฉบับที่ 4 ปี พ.ศ. 2559 เป็นฉบับที่แก้ไขล่าสุด⁷ ซึ่งเจตนารมณ์ของกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาลประสงค์ให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำบริการสาธารณสุขด้านบริการสุขภาพเพื่อให้บริการแก่ประชาชน โดยรัฐมีหน้าที่คอยกำกับดูแลมาตรฐานการให้บริการของสถานพยาบาล ซึ่งคลินิกถือได้ว่าเป็นจุดบริการแรกเริ่มที่ประชาชนผู้รับบริการสามารถเข้าถึงการรักษาพยาบาลได้ตามสิทธิและตามศักยภาพของคลินิกจะให้บริการได้ ช่วยลดภาระและความแออัดผู้ป่วยที่มุ่งไปที่โรงพยาบาลเพียงอย่างเดียว อีกทั้งยังสะดวก ประหยัดเวลารวดเร็วและราคาไม่แพง

ในปัจจุบันเกิดกระแสนิยมใช้บริการเสริมความงาม คลินิกจึงเน้นเปิดให้บริการเสริมความงามมากกว่าการรักษาโรคทั่วไป ธุรกิจเสริมความงามในรูปของคลินิกจึงเปิดให้บริการเป็นจำนวนมากขึ้น เฉพาะในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครพบว่ามีมากกว่า 1,164 แห่ง⁸ เน้นให้บริการด้านศัลยกรรมเฉพาะส่วน การฉีดฟิลเลอร์ (Filler) เพื่อเติมเต็มให้ใบหน้า หรือฉีดโบท็อกซ์ (Botox) เพื่อลดริ้วรอยและใบหน้าเรียบตึง มีผู้ใช้บริการทั้งกลุ่มวัยนักเรียนนักศึกษาและกลุ่มวัยทำงาน ซึ่งเป็นกลุ่มที่ใช้บริการทั้งการดูแลรักษาผิวและศัลยกรรมมากที่สุด ตลาดเสริมความงามจึงมีแนวโน้มขยายตัวดีโดยเฉพาะในกลุ่มคนวัยทำงานที่มีรายได้และมีกำลังซื้อสูง อีกทั้งค่านิยมด้านความงามที่เปลี่ยนไปส่งผลให้ศัลยกรรมได้กลายเป็นเรื่องปกติธรรมดาและการทำศัลยกรรมไม่ได้มีความยุ่งยากเหมือนเมื่อก่อนเพราะมีแพทย์ผู้เชี่ยวชาญมากขึ้นและมีเทคโนโลยีที่ทันสมัย รวมถึงตลาดศัลยกรรมและการชะลอวัยของไทยมีศักยภาพเติบโตสูงจากความนิยมของกลุ่ม medical tourist เนื่องจากไทยเป็นหนึ่งในประเทศที่มีชื่อเสียงด้านการทำศัลยกรรม

⁵ พระราชบัญญัติควบคุมสถานพยาบาล พ.ศ. 2484.

⁶ พระราชบัญญัติสถานพยาบาล พ.ศ. 2504.

⁷ พระราชบัญญัติสถานพยาบาล (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2559.

⁸ สำนักงานสถานพยาบาลและการประกอบโรคศิลปะ กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข, *ฐานข้อมูลสถานพยาบาลที่ได้รับอนุญาต* (นนทบุรี: สำนักงานสถานพยาบาลและการประกอบโรคศิลปะ, 2559).

โดยสมาคมศัลยแพทย์ตกแต่งเสริมสวยนานาชาติ (ISAPS) ได้จัดอันดับให้ไทยเป็นประเทศที่มีชื่อเสียงด้านศัลยกรรมเป็นอันดับที่ 8 ของโลก⁹ ซึ่งจากค่านิยมทำศัลยกรรมในไทยของคนไทยและต่างชาติทำให้ธุรกิจคลินิกเสริมความงามขยายตัวเปิดให้บริการกันมากขึ้นและแข่งขันรุนแรงด้วยการทุ่มงบโฆษณาประชาสัมพันธ์หรือการเปิดตัวคลินิกเพื่อให้เกิดตลาดและเป็นที่ยอมรับของลูกค้าเหมือนกับการบริโภคสินค้าทั่วไปและยังมีการจัดตั้งคลินิกเสริมความงามภายในห้างสรรพสินค้าเพื่อให้เข้าถึงกลุ่มลูกค้าและเพิ่มความสะดวกสบายต่อการเข้าใช้บริการ โดยกลยุทธ์ที่ถูกนำมาใช้ในการแข่งขันมากที่สุดคือ การจัดโปรโมชั่นหรือลดแลกแจกแถม และราคาที่แตกต่างกันออกไปจนอาจทำให้ผู้บริโภคเกิดความสับสนในการเลือกใช้บริการทำศัลยกรรมในแบบที่ถูกต้อง ทำให้วันนี้คลินิกเสริมความงามไม่ได้มุ่งเน้นไปที่คุณภาพและความปลอดภัยของผู้บริโภค แต่เน้นไปที่ผลประโยชน์หรือผลกำไร¹⁰

จากผลการดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภคของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค การร้องเรียนเกี่ยวกับคลินิกเสริมความงามหรือสถาบันเสริมความงามในปี 2560 มีมากกว่า 400 เรื่อง และเป็นกรร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหาคุณภาพบริการ การไม่ได้รับความเป็นธรรม การเรียกเงินคืนและการยกเลิกสัญญา¹¹ นอกจากนี้ กรมสนับสนุนบริการสุขภาพได้รับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหาการรับบริการเสริมความงามในระหว่างปี พ.ศ. 2558 – 2559 จำนวนกว่า 115 เรื่อง¹² ซึ่งผู้ร้องเรียนมักได้รับความเสียหายต่อร่างกายและมีการแอบอ้างเป็นแพทย์โดยไม่ได้รับการรับรองจากแพทยสภา อันส่งผลต่อด้านสุขภาพของประชาชน ด้านความปลอดภัยและความน่าเชื่อถือของระบบการให้บริการสาธารณสุข ดังนั้น ผู้ศึกษาสนใจที่จะศึกษามาตรการทางกฎหมายในการควบคุมกำกับประกอบธุรกิจคลินิกเสริมความงามเกี่ยวกับปัญหาการควบคุมดูแลธุรกิจคลินิกเสริมความงาม ปัญหาการควบคุมผู้ให้บริการคลินิกเสริมความงาม และปัญหาเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคต่อไป

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อความคิดทั่วไปเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจด้านสุขภาพและความงาม ศึกษาเปรียบเทียบมาตรฐานทางกฎหมายทั้งในและต่างประเทศเกี่ยวกับการควบคุมการประกอบธุรกิจคลินิกเสริมความงาม เพื่อทราบถึงอุปสรรคและปัญหา

⁹ ธันยาพร เล้าไสภรณ์, *ปรับกลยุทธ์ คลินิกเสริมความงาม พลิกวิกฤติให้เป็นโอกาส*, เอกสาร SCB Economic Intelligence Center (กรุงเทพฯ: ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน), 2559), 1-2.

¹⁰ ฐานเศรษฐกิจ, “ธุรกิจความงามคึกคัก เทรนด์คลินิกแพทย์ฟุ้ง เหตุน่าเชื่อถือผลลัพธ์ดี,” 17 กันยายน 2560, สืบค้นเมื่อ 10 กุมภาพันธ์ 2561, <http://www.thansettakij.com/content/208741>.

¹¹ สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค, “ผลการดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภค (มกราคม- พฤศจิกายน 2560),” สืบค้นเมื่อ 10 กุมภาพันธ์ 2561, http://www.ocpb.go.th/more_news.php?offset=0&cid=20&filename=index

¹² กลุ่มคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิ กองกฎหมาย กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข, *ผลสรุปเรื่องร้องเรียน ปีงบประมาณ 2559* (นนทบุรี: กองกฎหมาย, 2559).

แล้วนำไปวิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมาย เพื่อใช้เป็นแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น โดยการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมการประกอบธุรกิจคลินิกเสริมความงามและเสนอแนะบทบาทของหน่วยงานภาครัฐ แนวทางและมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมผู้ให้บริการ และคุ้มครองผู้บริโภค

ทั้งนี้ บทความนี้มีขอบเขตในการวิจัยเอกสารที่เกี่ยวกับการประกอบธุรกิจคลินิกเสริมความงาม ประกอบด้วยการศึกษาประเภทคลินิก หลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการขออนุญาตมาตรฐานการให้บริการ บทกำหนดโทษ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการทางการแพทย์ ตลอดจนศึกษาวิเคราะห์มาตรการทางกฎหมายและมาตรการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจคลินิกเสริมความงาม และการศึกษามาตรการทางกฎหมายในการควบคุมธุรกิจคลินิกเสริมความงามของต่างประเทศ ประกอบด้วย ประเทศเกาหลีใต้และประเทศออสเตรเลีย ซึ่งนำมาใช้วิเคราะห์เปรียบเทียบเพื่อหาแนวทางหรือหลักเกณฑ์ที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ทั้งด้านการควบคุมดูแลธุรกิจคลินิกเสริมความงาม การควบคุมดูแลผู้ให้บริการ และการคุ้มครองผู้บริโภคให้ดียิ่งขึ้น

2. ความคิดทั่วไปเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจด้านสุขภาพและความงาม และการควบคุมกำกับของรัฐ

การประกอบธุรกิจคลินิกเสริมความงามเป็นการประกอบอาชีพหนึ่งภายใต้สิทธิเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้¹³ ซึ่งคลินิกเสริมความงามเป็นสถานพยาบาลประเภทคลินิกเวชกรรมที่ให้บริการโดยผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม¹⁴ โดยวิธีการทางเวชกรรม¹⁵ อันเกี่ยวเนื่องกับสุขภาพและร่างกาย ซึ่งภาครัฐมีภารกิจสำคัญสองด้านคือ ด้านหนึ่งส่งเสริมการประกอบธุรกิจคลินิกเสริมความงามให้มีการแข่งขันทางการค้าบนพื้นฐานความมีเสรีและเป็นธรรมตามหลักสากลขององค์การการค้าโลก (WTO) และกฎหมายว่าด้วยการแข่งขันที่เป็นธรรม¹⁶ เพื่อขจัดอุปสรรคปัญหาการแข่งขันโดยเสรีที่ไม่เกิดความเป็นธรรมต่อผู้ประกอบการรายอื่น ๆ ทั้งนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 75 ก็กำหนดให้รัฐพึงจัดระบบเศรษฐกิจให้ประชาชนมีโอกาสได้รับประโยชน์จากความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจไปพร้อมกันอย่างทั่วถึง

¹³ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, มาตรา 40.

¹⁴ กฎกระทรวงกำหนดลักษณะของสถานพยาบาลและลักษณะการให้บริการของสถานพยาบาล พ.ศ. 2558, ข้อ 2.

¹⁵ พระราชบัญญัติวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ.2525, มาตรา 4.

¹⁶ World Trade Organization (WTO), "Fair Competition Act, 2009," accessed April 11, 2017, https://www.wto.org/english/thewto_e/acc_e/syc_e/WTACCSYC10A2_LEG_1.pdf

เป็นธรรม และยั่งยืน ขจัดการผูกขาดทางเศรษฐกิจที่ไม่เป็นธรรม และพัฒนาความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของประชาชนและประเทศ และไม่ประกอบกิจการที่มีลักษณะเป็นการแข่งขันกับเอกชน เว้นแต่กรณีที่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐ การรักษาผลประโยชน์ส่วนรวม การจัดให้มีสาธารณูปโภคหรือการจัดทำบริการสาธารณะ โดยใช้กลไกตามรัฐธรรมนูญดังกล่าวด้วยการตราพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542¹⁷ ที่มีข้อกำหนดเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เป็นการจำกัดการแข่งขันที่เป็นไปตามมาตรฐานสากลเพื่อให้ความคุ้มครองแก่ธุรกิจการค้าและผู้ประกอบการ¹⁸ อีกด้านหนึ่งมีภารกิจในการควบคุมกำกับมาตรฐานการให้บริการต่อประชาชนตามพระราชบัญญัติสถานพยาบาล พ.ศ. 2541 และพระราชบัญญัติวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. 2525 อันเป็นเครื่องมือและกลไกสำคัญในการควบคุมการประกอบธุรกิจคลินิกเสริมความงาม โดยการแทรกแซงกิจกรรมของเอกชนตามแนวคิดหลักทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ กรณีการแข่งขันในตลาดเกิดผลเสียต่อผู้บริโภคหรือสังคมส่วนรวม และมีเหตุความจำเป็นเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคและดูแลความปลอดภัยด้านสุขภาพ ของผู้บริโภค¹⁹ ทั้งนี้ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 40 วรรคสอง การที่รัฐจะเข้าไปจำกัดเสรีภาพการประกอบธุรกิจคลินิกเสริมความงามได้ก็เพื่อการแข่งขันอย่างเป็นธรรม ป้องกันหรือจัดการกีดกันหรือการผูกขาดและคุ้มครองผู้บริโภคเป็นสำคัญ อย่างไรก็ตาม แม้ว่ารัฐจะมีอำนาจตามกฎหมายในการจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชนในการประกอบอาชีพได้ แต่รัฐจะกระทำได้เท่าที่บรรลุวัตถุประสงค์ของกฎหมายหรือเท่าที่จะเป็นผลได้ โดยเลือกใช้มาตรการที่สัมฤทธิ์ผลและกระทบสิทธิเสรีภาพประชาชนให้น้อยที่สุดหรือไม่กระทบเลยและต้องพิจารณามาตรการที่ใช้จำกัดสิทธิเสรีภาพที่มีความสมมูลและเหมาะสมกับความสูญเสียที่อาจจะเกิดขึ้น มิฉะนั้นแล้วหากรัฐกระทำการที่ขัดต่อหลักนิติธรรม²⁰ ย่อมมีผลเป็นการขัดรัฐธรรมนูญ อันเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศด้วย²¹

ในการกำกับมาตรฐานการให้บริการด้านสุขภาพและความงาม ปัจจุบันมีองค์กรสากลที่สำคัญด้านสุขภาพที่ได้สร้างระบบการสาธารณสุขและมาตรฐานการดูแลรักษาสุขภาพโดยมีการประสานร่วมมือและพัฒนาทางวิชาการด้านสุขภาพระหว่างประเทศและระหว่างองค์กร

¹⁷ พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542.

¹⁸ วันรักษ์ มิ่งมณีนาคนิ, *พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542: ข้อจำกัดและการปฏิรูป, บรรณาธิการโดย พูนสิน วงศ์กฤษุต* (กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2555), 4-6.

¹⁹ เดือนเด่น นิคมบริรักษ์ และสุธี ศุภนิตย์, *โครงการแผนแม่บทกระทรวงพาณิชย์ พ.ศ. 2540-2549: การคุ้มครองผู้บริโภค* (นนทบุรี: กระทรวงพาณิชย์, 2541), 1-4.

²⁰ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, มาตรา 3 มาตรา 26.

²¹ บรรเจิด สิงคะเนติ, *หลักทฤษฎีในทางกฎหมายมหาชน, เอกสารประกอบคำบรรยายหลักสูตรนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาดไทย, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ปีการศึกษา 2560* (กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2560), 10-16.

ด้านสุขภาพเพื่อหาแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพ โรคภัยไข้เจ็บต่าง ๆ ตลอดจนงานส่งเสริมและสนับสนุนการมีสุขภาพที่ดีเพื่อความมั่นคงของชีวิต รวมถึงองค์กรสากลด้านความงามที่มีพื้นฐานเรื่องสุขภาพเข้ามาข้องเกี่ยวโดยกรรมวิธีดูแลรักษาที่ใช้วิชาความรู้ทางด้านการแพทย์เป็นมาตรฐานส่วนหนึ่งในการให้บริการเพื่อความสวยความงามเฉพาะด้านและเฉพาะเรื่อง แต่ทั้งนี้ เรื่องสุขภาพและความงามถือเป็นเรื่องเดียวกันที่ต้องมีมาตรฐานด้านสาธารณสุขเข้ามากำกับดูแลเพื่อความปลอดภัยต่อสุขภาพและชีวิตของผู้รับบริการ เช่น

1) องค์การอนามัยโลก (World Health Organization: WHO) โดยเน้นให้การช่วยเหลือแก่กุลประชากรของประเทศที่ด้อยระบบด้านสุขภาพภายใต้หลักมนุษยธรรม ให้ได้รับการดูแลอย่างเท่าเทียมและมีมาตรฐานเพื่อความมั่นคงทางมวลมนุษยชาติ มีการพัฒนาร่วมกันทั้งด้านความรู้ทางการแพทย์เพื่อป้องกันและกำจัดสิ่งอันตรายต่าง ๆ ต่อสุขภาพและพัฒนาสุขภาพของประชาชนให้มีความผาสุกและสามารถดูแลป้องกันตนเองได้ภายใต้รัฐธรรมนูญขององค์การอนามัยโลก²²

2) คณะกรรมาธิการร่วมสากล (Joint Commission International: JCI) เป็นองค์กรอิสระที่ไม่หวังผลกำไรและได้รับการยอมรับในระดับสากล โดยมีภารกิจหลักในการกำหนดมาตรฐานด้านระบบบริการสุขภาพที่ได้รับการยอมรับทั่วโลกคือ การรับรองคุณภาพมาตรฐานด้านการดูแลสุขภาพระหว่างประเทศ²³ ซึ่งจะช่วยให้ผู้ป่วยหรือผู้รับบริการเกิดความมั่นใจในมาตรฐานการให้บริการการรักษาพยาบาลขององค์กรที่ให้บริการดูแลด้านสุขภาพที่ได้รับการรับรองคุณภาพและทัดเทียมกับมาตรฐานที่ใช้เป็นสากลว่าจะได้รับความปลอดภัยสูงสุดด้านการรักษาพยาบาล ทั้งนี้ มีสถานพยาบาลที่ผ่านการตรวจประเมินและได้รับการรับรองมาตรฐาน JCI แล้วกว่า 300 แห่งจาก 39 ประเทศทั่วโลก ซึ่งสำหรับประเทศไทยมีสถานพยาบาลที่ผ่านการรับรองมาตรฐาน JCI รวม 53 แห่ง ได้แก่ โรงพยาบาล 43 แห่ง และคลินิกอีก 10 แห่ง²⁴

3) สถาบันรับรองคุณภาพสถานพยาบาล (องค์การมหาชน) (The Healthcare Accreditation Institute (Public Organization): HI) หรือ สรพ. จัดตั้งขึ้นตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันรับรองคุณภาพสถานพยาบาล (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2552²⁵ เป็นองค์กรในระดับประเทศที่ทำหน้าที่ประเมินและรับรองคุณภาพสถานพยาบาล สำหรับสถานพยาบาลประเภท

²² World Health Organization, *Basic Document*, 48th ed. (Italy: WHO Library, 2014), 1-3.

²³ Joint Commission International, "About JCI," accessed July 3, 2017, <http://www.jointcommissioninternational.org/about/>

²⁴ กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ, *Joint Commission International (JCI) มาตรฐานสถานพยาบาลระดับสากล, บทความ Chit-Chat เล่า..ข่าว..สุขภาพ* (นนทบุรี: กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ, 2559), 1.

²⁵ พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันรับรองคุณภาพสถานพยาบาล (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2552.

โรงพยาบาลทั้งภาคเอกชนและภาครัฐ ซึ่งมีเกณฑ์มาตรฐานในการประเมินและให้การรับรองคุณภาพตามมาตรฐานโรงพยาบาลและบริการสุขภาพ ฉบับเฉลิมพระเกียรติฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี ซึ่งมีการรับรองเกณฑ์มาตรฐานนี้จากองค์กรระดับสากลคือ สมาคมระหว่างประเทศเพื่อการดูแลสุขภาพที่มีคุณภาพ (The International Society for Quality in Health Care: ISQua)

4) สมาคมศัลยกรรมความงามพลาสติกแห่งนานาชาติ (International Society of Aesthetic Plastic Surgery: ISAPS) เป็นองค์กรวิชาชีพชั้นนำของโลกสำหรับกลุ่มศัลยแพทย์ด้านความงาม²⁶ ISAPS ได้กำหนดมาตรฐานของสถานที่ให้บริการเกี่ยวกับศัลยศาสตร์ตกแต่งด้านความงามตามที่สมาคมอเมริกันเพื่อการรับรองระบบงานของแผนกผ่าตัดผู้ป่วยนอกระหว่างประเทศ (AAAASFI) วางแนวทางไว้ โดยจัดทำเป็นคู่มือรับรองมาตรฐานสากล (International Accreditation Standards Manual) ซึ่งคู่มือนี้มีลักษณะเป็นการระบุข้อมูลแบบบัญชีรายการที่มีเนื้อหาของเรื่องกรให้บริการด้านผ่าตัดศัลยกรรมและด้านทันตกรรม มีการกำหนดหลักมาตรฐานทั่วไป มาตรฐานของผ่าตัดศัลยกรรมและด้านทันตกรรม ซึ่งเป็นแนวทางที่ใช้ร่วมกันของนานาชาติ²⁷

3. มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับธุรกิจคลินิกเสริมความงาม ในต่างประเทศ

สำหรับในต่างประเทศมีการบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับด้านระบบบริการสุขภาพและความงามเพื่อใช้ในการควบคุมธุรกิจคลินิกเสริมความงาม ซึ่งจำเป็นต้องพิจารณามาตรการทางกฎหมายของต่างประเทศเพื่อเปรียบเทียบและนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย

3.1 ประเทศเกาหลีใต้

ประชาชนมีเสรีภาพในการประกอบอาชีพตามรัฐธรรมนูญ²⁸ ซึ่งการประกอบธุรกิจด้านบริการทางการแพทย์รวมถึงการให้บริการเสริมความงามที่เกี่ยวกับการใช้เครื่องมืออุปกรณ์ทางการแพทย์หรือการให้ยาหรือเป็นการให้บริการในลักษณะการประกอบวิชาชีพแพทย์ที่ให้บริการโดยแพทย์จะต้องดำเนินการขออนุญาตและอยู่ภายใต้การควบคุมกำกับของกฎหมายว่า

²⁶ International Society of Aesthetic Plastic Surgery (ISAPS), *International Society of Aesthetic Plastic Surgery BY-LAWS* (USA: ISAPS, 2016) 1.

²⁷ American Association for Accreditation of Ambulatory Surgery Facilities International, "Who We Are," accessed July 1, 2017, <https://www.aaaasf.org/who-we-are/who-is-AAAASF>

²⁸ Statutes of the Republic of Korea, "Constitution of the Republic of Korea 1987," accessed August 10, 2017, http://elaw.klri.re.kr/eng_service/law_View.do?hseq=1&lang=ENG

ด้วยการบริการทางการแพทย์ ค.ศ. 2016 (Medical Service Act 2016)²⁹ โดยการขออนุญาต เปิดให้บริการแพทย์หรือนิติบุคคลสามารถขออนุญาตประกอบกิจการได้ภายใต้กฎหมายว่าด้วยการบริการทางการแพทย์ ค.ศ. 2016 (Medical Service Act 2016) โดยผู้ให้บริการที่กระทำต่อ ผู้รับบริการต้องเป็นแพทย์ที่มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพอย่างถูกต้อง ประกอบกับลักษณะ ของสถานที่ที่ให้บริการต้องได้มาตรฐานตามที่กำหนดด้วย นอกจากนี้ในส่วนองค์ประกอบที่ เป็นส่วนสนับสนุนการให้บริการ ทั้งในเรื่องของมาตรฐานการให้บริการของแพทย์ซึ่งเป็นไป ตามข้อบังคับการบริการทางการแพทย์ ค.ศ. 2017 (Enforcement Decree of The Medical Service Act 2017) ที่จะต้องให้บริการผู้ป่วยด้วยมาตรฐาน การแจ้งสิทธิที่ควรพึงทราบและ การให้บริการทางการแพทย์ที่ดีที่สุด นอกจากนี้ในการใช้เครื่องมืออุปกรณ์และผลิตภัณฑ์ก็จะ ต้องได้รับอนุญาตอย่างถูกต้องและมีมาตรฐานจากหน่วยงานที่กำกับดูแล การโฆษณาและ ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการให้บริการของผู้ให้บริการก็ต้องไม่มีลักษณะโอ้อวดเกินจริงหรือ หลอกลวงประชาชน รวมถึงการเรียกเก็บค่าใช้จ่ายต้องแจ้งหรือประกาศและประเมินราคาให้ ผู้รับบริการทราบและจะเรียกเก็บค่าใช้จ่ายเกินกว่าที่ได้แจ้งหรือประเมินราคาไว้ไม่ได้ ซึ่งประเด็น ที่น่าสนใจมีบุคคลเพียง 2 ประเภทที่สามารถขออนุญาตประกอบกิจการสถานพยาบาลด้านเสริม ความงามได้คือ แพทย์ ในสถานะบุคคลธรรมดา และบริษัท ในสถานะนิติบุคคล อย่างไรก็ตาม ผู้อนุญาตอาจสั่งให้ระงับการให้บริการ หรือเพิกถอนใบอนุญาตการจัดตั้งสถานพยาบาล หรือ สั่งให้ปิดสถานพยาบาลได้หากพบว่าผู้ให้บริการไม่ใช่แพทย์ที่มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพถูกต้อง หรือ แพทย์ประกอบวิชาชีพนอกเหนือใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ หรือเมื่อสถานพยาบาลไม่สามารถ ให้บริการได้ภายใน สามเดือนหลังจากได้รับอนุญาต³⁰

สำหรับการคุ้มครองผู้รับบริการสถานพยาบาลเสริมความงามประเทศเกาหลีใต้ได้วาง แนวทางให้ความคุ้มครองประชาชนตั้งแต่ขั้นตอนการทำข้อตกลงในการรับบริการ ซึ่งจัดทำขึ้น เป็นสัญญาต้องอยู่ในขอบเขตของกฎหมาย ทั้งในเรื่องวัตถุประสงค์ของสัญญา ความสามารถ และการแสดงเจตนาของคู่สัญญาซึ่งมีผลต่อความสมบูรณ์ของสัญญา ในขณะที่เดียวกันสิทธิของ ผู้รับบริการซึ่งเป็นทั้งสิทธิผู้ป่วยและสิทธิผู้บริโภคสามารถร้องเรียนเกี่ยวกับการให้บริการของ หน่วยบริการด้านความงามยื่นเรื่องต่อสำนักงานไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาทแห่งเกาหลี เพื่อขอให้ดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงตามข้อร้องเรียนและไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเพื่อให้มีการ ชดใช้เยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยการเยียวยาความเสียหายและไกล่เกลี่ย ข้อพิพาททางการแพทย์ หรือในกรณีประสงค์ร้องเรียนเป็นคดีผู้บริโภคสามารถร้องเรียนต่อ

²⁹ Korea Legislation Research Institute, "Medical Service Act 2016," accessed August 10, 2017, https://elaw.klri.re.kr/eng_service/lawView.do?hseq=40970&lang=ENG

³⁰ Medical Service Act 2016, article 64.

สำนักงานผู้บริโภคแห่งเกาหลีหรือผ่านองค์กรผู้บริโภคตามกรอบกฎหมายว่าด้วยผู้บริโภค ค.ศ. 2017 (Framework act on consumers 2017) ทั้งนี้ การใช้สิทธิเรียกร้องให้ใช้สิทธิทางใดทางหนึ่งเท่านั้น นอกจากนี้กรณีผู้บริโภคเห็นว่าไม่ได้รับความเป็นธรรมจากสัญญาให้บริการสามารถยื่นข้อร้องเรียนไปที่คณะกรรมการระดมข้อพิพาทเกี่ยวกับข้อกำหนดและเงื่อนไขสัญญาของสำนักงานการไกล่เกลี่ยด้านความเป็นธรรมทางการค้าแห่งเกาหลี³¹ ตามกฎหมายว่าด้วยเกณฑ์เกี่ยวกับข้อกำหนดและเงื่อนไขสัญญา ค.ศ. 2016 (Act on the regulation of terms and conditions 2016) และหากพบว่าแพทย์ผู้ให้บริการหรือหน่วยให้บริการด้านความงามกระทำการไม่เป็นไปตามมาตรฐานตามที่กฎหมายกำหนด สามารถแจ้งข้อร้องเรียนต่อกระทรวงสาธารณสุขให้ดำเนินการตรวจสอบได้ตามกฎหมายว่าด้วยการให้บริการทางการแพทย์ ค.ศ. 2016 (Medical service act 2016) อย่างไรก็ตาม ผู้รับบริการและผู้ให้บริการโดยความ ตกลงร่วมกันสามารถนำข้อพิพาทเข้าสู่กระบวนการอนุญาโตตุลาการเพื่อให้พิจารณาข้อพิพาทและเป็นที่สุดได้³² และผู้รับบริการยังสามารถยื่นคำขอรับเงินเยียวยาจากสำนักงานไกล่เกลี่ยและระดมข้อพิพาทแห่งเกาหลีได้ตามสิทธิเรียกร้องที่ตนพึงมี³³

3.2 ประเทศออสเตรเลีย

ประชาชนมีเสรีภาพในการประกอบอาชีพตามข้อบัญญัติว่าด้วยสิทธิพื้นฐานของพลเมืองออสเตรเลีย ค.ศ. 2017 (Australian Bill of Rights Bill 2017³⁴) ซึ่งผู้ที่ประสงค์จะจัดตั้งธุรกิจคลินิกเสริมความงามจะต้องดำเนินการตามข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องและต้องมีมาตรฐานในการให้บริการ โดยในรัฐนิวเซาท์เวลส์ (New South Wales) ของประเทศออสเตรเลียมีกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาลเอกชน ค.ศ. 2007 (Private Health Facilities Act 2007)³⁵ และกฎข้อบังคับตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาลเอกชนด้านบริการศัลยกรรมความงาม ค.ศ. 2016 (Private

³¹ Act on The Regulation of Terms and Conditions 2016, article 27.

³² Act on Remedies for Injuries from Medical Malpractice and Mediation of Medical Disputes 2016, article 43.

³³ Act on Remedies for Injuries from Medical Malpractice and Mediation of Medical Disputes 2016, article 47.

³⁴ Australian Government, "Australian Bill of Rights Bill 2017," accessed January 28, 2018, <https://www.legislation.gov.au/Details/C2017B00161>

³⁵ NSW legislation, "Private Health Facility Act 2007," accessed October 31, 2017, <https://www.legislation.nsw.gov.au/~pdf/view/act/2007/9/whole>

Health Facilities Amendment (Cosmetic Surgery) Regulation 2016)³⁶ โดยการขออนุญาต เปิดให้บริการที่กำหนดให้เอกชนทั้งบุคคลธรรมดาและนิติบุคคลสามารถขออนุญาตประกอบกิจการได้และต้องมีแพทย์ที่มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพอย่างถูกต้องและสถานที่ที่ให้บริการต้องมีมาตรฐานตามที่กำหนด ในส่วนของประกอบอื่นที่เป็นส่วนสนับสนุนการให้บริการทั้งในเรื่องของมาตรฐานการให้บริการของแพทย์ซึ่งเป็นไปตามแนวทางการให้บริการของแพทย์และบริการศัลยกรรมความงามตามที่คณะกรรมการทางการแพทย์แห่งออสเตรเลียกำหนดคือ ประมวลจริยธรรมแพทย์ในออสเตรเลีย (A Code of Conduct For Doctors in Australia) และ คู่มือแนวทางการขึ้นทะเบียนแพทย์ผู้ให้บริการศัลยกรรมและกระบวนการศัลยกรรม (Guideline for registered medical practitioners who perform cosmetic medical and surgical procedures) โดยจะต้องให้บริการผู้ป่วยด้วยมาตรฐานวิชาชีพและมาตรฐานจริยธรรมอันเป็นแนวปฏิบัติทางการแพทย์ที่ดี นอกจากนี้ ในการใช้เครื่องมืออุปกรณ์และผลิตภัณฑ์หรือยา ก็จะต้องได้รับอนุญาตหรือจดทะเบียนอย่างถูกต้องจากหน่วยงานที่กำกับดูแล การโฆษณาเกี่ยวกับการให้บริการหรือผู้ให้บริการก็ต้องไม่มีลักษณะที่ทำให้เข้าใจผิดหรือหลอกลวง รวมถึงการเรียกเก็บค่าใช้จ่ายต้องประเมินราคาและแจ้งรายละเอียดค่าใช้จ่ายทุกรายการที่มีและอาจเกิดขึ้นในอนาคตให้ผู้รับบริการทราบและจะเรียกเก็บค่าใช้จ่ายเกินกว่าที่ได้แจ้งหรือประเมินราคาไว้ไม่ได้ อย่างไรก็ตาม การไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานของใบอนุญาต เช่น มาตรฐานคลินิก การจัดให้มีแพทย์ให้บริการในสถานพยาบาล มาตรฐานเครื่องมืออุปกรณ์ต่าง ๆ เป็นต้น อาจถูกพักใช้ใบอนุญาตได้³⁷

สำหรับการคุ้มครองผู้รับบริการสถานพยาบาลเสริมความงาม ประเทศออสเตรเลียได้วางแนวทางให้ความคุ้มครองประชาชนตั้งแต่การจัดทำข้อตกลงในการรับบริการ โดยพฤติกรรมที่มีลักษณะให้เกิดความเข้าใจผิดหรือหลอกลวงในการทำสัญญาหรือความสามารถในการแสดงเจตนาหรือข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรมต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขแห่งกฎหมายที่จะทำให้ข้อตกลงนั้นมีความผูกพันคู่สัญญาทั้งสองด้วย ในเรื่องสิทธิของผู้รับบริการซึ่งเป็นทั้งสิทธิผู้ป่วยและสิทธิผู้บริโภคที่รัฐให้ความคุ้มครองในการใช้สินค้าและบริการที่ไม่ได้รับความเป็นธรรม โดยคณะกรรมการการแข่งขันและการบริโภคแห่งออสเตรเลียได้กำหนดแนวทางสิทธิผู้บริโภคที่จะต้องได้รับการปฏิบัติเมื่อบริโภคสินค้าและบริการต่าง ๆ ถึงแม้ว่าการบริโภคนั้นจะไม่มีมารับประกันสินค้าและบริการก็ตาม เช่น สิทธิในการรับเงินคืน สิทธิในการดูแลรักษาหรือซ่อมแซม สิทธิในการได้รับเปลี่ยนหรือคืนสินค้าและบริการ สิทธิได้รับค่าชดเชย และสิทธิในการยกเลิกสัญญา เป็นต้น ซึ่งสิทธิต่าง ๆ เหล่านี้ ทำให้ผู้บริโภคได้รับการคุ้มครอง รวมถึงความบกพร่อง

³⁶ NSW Legislation, "Private Health Facilities Amendment (Cosmetic Surgery) Regulation 2016," accessed October 31, 2017, <https://www.legislation.nsw.gov.au/regulations/2016-288.pdf>

³⁷ Private Health Facility Act 2007, section 29.

หรือความเสียหายที่ไม่เป็นไปตามเงื่อนไขในใบรับประกันสินค้าและบริการด้วย³⁸ และยังสามารถร้องเรียนเกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพของแพทย์หรือได้รับหรืออาจได้รับผลกระทบจากการรักษาหรือร้องเรียนเกี่ยวกับการให้บริการของผู้ให้บริการต่อคณะกรรมการเรื่องร้องเรียนด้านบริการสุขภาพ (Health Care Complaints Commission)³⁹ นอกจากนี้ ผู้รับบริการยังสามารถตรวจสอบรายละเอียดของสถานที่ให้บริการและหากปรากฏว่าการให้บริการของแพทย์หรือสถานที่บริการไม่ได้มาตรฐานหรือได้รับความเสียหายจากการรับบริการ ก็สามารถใช้สิทธิเรียกร้องไปยังหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องให้ดำเนินการตรวจสอบหรือแก้ไขเยียวยาได้

จึงอาจกล่าวได้ว่า มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมธุรกิจเสริมความงามของประเทศเกาหลีใต้และประเทศออสเตรเลีย มีความเหมือนกันในประเด็นเรื่องเสริมความงามด้วยวิธีศัลยกรรมเป็นเรื่องของสุขภาพและให้บริการโดยผู้ประกอบวิชาชีพด้านสุขภาพ ซึ่งเป็นอำนาจของรัฐในการควบคุมกำกับธุรกิจเหล่านี้ โดยรัฐถือเป็นฝ่ายปกครองที่มีอำนาจพิจารณาอนุมัติ อนุญาตหรือมีคำสั่งเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจด้านเสริมความงาม รวมถึงการกำหนดขอบเขตคุณภาพและมาตรฐานของสถานที่ให้บริการ ผู้ให้บริการ และระบบการให้บริการ อันเป็นเกณฑ์กำกับควบคุมที่ผู้ประกอบธุรกิจด้านเสริมความงามต้องปฏิบัติให้เป็นไปอย่างถูกต้องและสอดคล้องกับกฎหมาย และรัฐยังมีอำนาจตรวจสอบธุรกิจด้านเสริมความงามและสั่งการใดๆ ให้ผู้ประกอบธุรกิจต้องกระทำภายใต้คำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย ในขณะที่เดียวกันกฎหมายของทั้งสองประเทศก็มีความแตกต่างกันอย่างชัดเจนนั่นคือ รูปแบบของกฎหมายที่ใช้บังคับกับธุรกิจเสริมความงาม โดยประเทศเกาหลีใต้ไม่ได้บัญญัติกฎหมายในเรื่องการให้บริการศัลยกรรมความงามไว้เป็นการเฉพาะ แต่การให้บริการด้านศัลยกรรมความงามก็ยังอยู่ภายใต้มาตรฐานทั่วไปของการให้บริการด้านสุขภาพ สำหรับประเทศออสเตรเลีย รัฐนิวเซาท์เวลส์ มีกฎหมายการให้บริการศัลยกรรมความงามไว้เป็นการเฉพาะและจะให้บริการเป็นแผนกหนึ่งในสถานที่ให้บริการก็ได้ภายใต้มาตรฐานที่กำหนดของการให้บริการศัลยกรรมความงาม ซึ่งเห็นว่ากฎหมายที่ใช้บังคับของทั้งสองประเทศจะนำไปสู่การควบคุมกำกับที่แตกต่างกันในเรื่องการกำหนดประเภทหรือลักษณะการให้บริการและสถานที่ให้บริการ

³⁸ Australian Competition & Consumer Commission (ACCC), *Consumer Guarantees: A Guide for Consumers* (Australia: ACCC, 2013), 3-9.

³⁹ Health Care Complaint Act 1993, article 7.

4. มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับธุรกิจคลินิกเสริมความงาม ในประเทศไทย

การประกอบธุรกิจคลินิกเสริมความงามเป็นอาชีพที่ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพในการเลือกประกอบอาชีพได้ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 40 โดยการขออนุญาตประกอบกิจการสถานพยาบาลประเภทคลินิกเสริมความงามกำหนดให้การขออนุญาตเป็นไปตามพระราชบัญญัติสถานพยาบาล พ.ศ. 2541⁴⁰ ซึ่งผู้ขอรับใบอนุญาตเป็นได้ทั้งบุคคลธรรมดาและนิติบุคคลโดยต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กำหนด มีสิทธิยื่นความจำนงขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการสถานพยาบาลด้านความงามได้⁴¹ ซึ่งรวมถึงคนต่างด้าวก็มีสิทธิขอรับใบอนุญาตได้ด้วยเช่นกัน เนื่องจากไม่มีการกำหนดข้อจำกัดของบุคคลที่จะขอรับใบอนุญาตว่าจะต้องเป็นบุคคลที่มีสัญชาติไทยเท่านั้น ซึ่งผู้รับใบอนุญาตจะต้องดำเนินการตามมาตรฐานคลินิกเวชกรรมเกี่ยวกับสถานที่⁴² ลักษณะการให้บริการ⁴³ เครื่องมือเครื่องใช้ ยาและเวชภัณฑ์ที่จำเป็นประจำคลินิกในจำนวนที่เหมาะสมและเพียงพอ⁴⁴ และตามบันทึกการตรวจมาตรฐานคลินิกเวชกรรมที่ให้บริการด้านความงามโดยมีผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมเป็นผู้ให้บริการ⁴⁵ ตลอดจนการโฆษณาสถานพยาบาลจะต้องได้รับอนุมัติการโฆษณา⁴⁶ และต้องจัดให้ผู้ดำเนินการสถานพยาบาลซึ่งเป็นผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมทำหน้าที่ควบคุมดูแลคลินิกเสริมความงามด้วย⁴⁷ อย่างไรก็ตาม หากผู้รับอนุญาตหรือผู้ดำเนินการสถานพยาบาลไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ที่กำหนดอาจได้รับโทษตามกฎหมาย เช่น การไม่จัดให้มีผู้ดำเนินการสถานพยาบาล หรือปล่อยให้บุคคลอื่นที่ไม่ใช่แพทย์ให้บริการรักษาในคลินิก เป็นต้น ซึ่งมีอัตราโทษจำคุกไม่เกินสองปีหรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ⁴⁸

⁴⁰ พระราชบัญญัติสถานพยาบาล พ.ศ. 2541, มาตรา 14.

⁴¹ พระราชบัญญัติสถานพยาบาล พ.ศ. 2541, มาตรา 17.

⁴² กฎกระทรวงกำหนดลักษณะของสถานพยาบาลและลักษณะการให้บริการของสถานพยาบาล พ.ศ. 2558, ข้อ 3.

⁴³ กฎกระทรวงกำหนดลักษณะของสถานพยาบาลและลักษณะการให้บริการของสถานพยาบาล พ.ศ. 2558, ข้อ 4.

⁴⁴ กฎกระทรวงกำหนดชนิดและจำนวนเครื่องมือ เครื่องใช้ ยา และเวชภัณฑ์ หรือยานพาหนะที่จำเป็นประจำสถานพยาบาล พ.ศ.2558, ข้อ 4.

⁴⁵ กฎกระทรวงกำหนดลักษณะของสถานพยาบาลและลักษณะการให้บริการของสถานพยาบาล พ.ศ. 2558, ข้อ 2.

⁴⁶ พระราชบัญญัติสถานพยาบาล พ.ศ. 2541 (แก้ไขฉบับที่ 4 พ.ศ. 2559), มาตรา 38.

⁴⁷ พระราชบัญญัติสถานพยาบาล พ.ศ. 2541, มาตรา 34.

⁴⁸ พระราชบัญญัติสถานพยาบาล พ.ศ. 2541, มาตรา 60 และมาตรา 63.

ทั้งนี้ ผู้รับบริการเสริมความงามมีสิทธิเช่นเดียวกับสิทธิผู้ป่วยและหากได้รับความเสียหายจากการรับบริการเสริมความงามสามารถใช้สิทธิของตนได้ สำหรับกรณีเกี่ยวกับมาตรฐานคลินิกสามารถขอให้ตรวจสอบได้โดยกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ หรือกรณีมาตรฐานของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมขอให้ตรวจสอบได้โดยแพทยสภา และสำหรับกรณีเรียกค่าเสียหายอาจใช้สิทธิต่อสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคหรือต่อศาลยุติธรรม

5. วิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับธุรกิจคลินิกเสริมความงาม

จากการศึกษามาตรการทางกฎหมายในการควบคุมกำกับธุรกิจคลินิกเสริมความงามแนวทางปฏิบัติของประเทศไทยที่สำคัญเป็นไปตามพระราชบัญญัติสถานพยาบาล พ.ศ. 2541 พบว่ายังมีปัญหาในเชิงกลไกควบคุมคลินิกเสริมความงาม ดังนี้

5.1 ปัญหาการควบคุมธุรกิจคลินิกเสริมความงาม

ในประเด็นการขออนุญาตประกอบธุรกิจคลินิกเสริมความงามนั้น บุคคลทั่วไปสามารถขออนุญาตได้ภายใต้หลักเสรีภาพในการประกอบอาชีพและการแข่งขันทางเศรษฐกิจที่เป็นไปอย่างเสมอภาคตามรัฐธรรมนูญ⁴⁹ โดยจะต้องมีคุณสมบัติตามเงื่อนไขที่กฎหมายเฉพาะกำหนดซึ่งผู้ขออนุญาตอาจเป็นบุคคลธรรมดา นิติบุคคล แพทย์ หรือชาวต่างชาติ ที่มีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทย แต่เนื่องจากว่าธุรกิจคลินิกเสริมความงามเป็นบริการที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพที่มีการเติบโตทางเศรษฐกิจจากภาวะการแข่งขันที่ยังคงมีความรุนแรงอย่างต่อเนื่อง⁵⁰ จึงทำให้ผู้ประกอบการคาดหวังผลกำไรมากกว่าการใส่ใจและให้ความสำคัญเรื่องสุขภาพและความปลอดภัยของผู้รับบริการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการที่กฎหมายไม่ได้กำหนดให้ผู้รับอนุญาตมีหน้าที่ความรับผิดชอบควบคุมและดูแลบุคคลที่ไม่ใช่แพทย์ทำการประกอบวิชาชีพ หรือให้การรักษาผู้ป่วยในสถานพยาบาล เพียงแต่กำหนดให้ผู้รับอนุญาตต้องจัดให้มีผู้ดำเนินการสถานพยาบาล ซึ่งเป็นผู้ประกอบวิชาชีพเป็นผู้ควบคุมดูแลและรับผิดชอบในการดำเนินการสถานพยาบาลเท่านั้น⁵¹ ทำให้ผู้รับอนุญาตไม่มีภาระหน้าที่หรือความรับผิดชอบในส่วนนี้ จึงขาดความเอาใจใส่และการให้ความสำคัญในการควบคุมดูแลการให้บริการรักษาโดยไม่ใช่แพทย์ อันเป็นสิ่งที่คาดหมายได้ชัดแจ้งว่าจะส่งผลเสียหายต่อสุขภาพและความปลอดภัยของผู้รับบริการเป็นอย่างยิ่ง และเมื่อพิจารณาบทลงโทษ ไม่ว่าจะกรณีผู้รับอนุญาตไม่จัดให้มีผู้ดำเนินการสถานพยาบาล

⁴⁹ บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, *รวมคำบรรยาย การบรรยายครั้งที่ 3 วิชากฎหมายรัฐธรรมนูญ* (กรุงเทพฯ: สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2558), 29-31.

⁵⁰ วาปี ครอบวิริยะภาพ และสุชาดา รัชชกุล, “คุณภาพบริการพยาบาลแผนกผู้ป่วยนอกโรงพยาบาลเอกชนกรุงเทพมหานคร,” *วารสารวิชาการ พยาบาลทหารบก* 16, ฉ. 2 (2558): 98.

⁵¹ พระราชบัญญัติสถานพยาบาล พ.ศ. 2541, มาตรา 23.

ซึ่งเป็นผู้ประกอบวิชาชีพเป็นผู้ควบคุมดูแลและรับผิดชอบในสถานพยาบาล หรือกรณีผู้ดำเนินการสถานพยาบาลไม่ควบคุมดูแลบุคคลที่ไม่ใช่แพทย์ทำการประกอบวิชาชีพในสถานพยาบาลต่างก็มีอัตราโทษเพียงจำคุกไม่เกินสองปีหรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ แต่ไม่ได้กำหนดโทษทางปกครองไว้ชัดเจน เช่น การพักใช้ หรือการเพิกถอนใบอนุญาตประกอบกิจการสถานพยาบาล จึงทำให้ผู้รับอนุญาตขาดความเอาใจใส่ในการควบคุมดูแลสถานพยาบาลให้ได้มาตรฐานตามที่กำหนด เนื่องจากไม่มีผลกระทบต่อกรดำเนินการธุรกิจคลินิกเสริมความงาม

นอกจากนี้ การตรวจอนุญาตคลินิกที่ให้บริการด้านความงามก็เป็นเพียงบันทึกการตรวจมาตรฐานโดยไม่ได้จัดทำขึ้นเป็นหลักเกณฑ์ หรือมาตรฐานที่ชัดเจนทำให้คลินิกเสริมความงามไม่มีเกณฑ์มาตรฐานที่น่าเชื่อถือและถูกต้องตามหลักวิชาการ อีกทั้งความแตกต่างของงานบริการคลินิกเวชกรรมกับคลินิกเสริมความงามที่มีการให้บริการด้านผ่าตัดหรือศัลยกรรมที่จะต้องมีการปฏิบัติ การเครื่องมืออุปกรณ์ยาและเวชภัณฑ์เกี่ยวกับการผ่าตัดที่จำเป็น รวมถึงการใช้ยาควบคุมพิเศษ เช่น โบท็อกซ์ หรือฟิลเลอร์ ตลอดจนการควบคุมดูแลการติดเชื้อและความสะอาดในห้องผ่าตัด บุคลากรและเครื่องมืออุปกรณ์ช่วยเหลือผู้ป่วยวิฤติอย่างเพียงพอและการโฆษณาเกี่ยวกับงานบริการคลินิกเสริมความงามที่มีข้อจำกัด โดยจะต้องระบุงการรักษารักษาโรคทั่วไปไว้ในโฆษณาของคลินิกเสริมความงามด้วย⁵² จึงสมควรอย่างยิ่งที่จะต้องกำหนดเกณฑ์มาตรฐานคลินิกเสริมความงามไว้เป็นการเฉพาะ และแยกประเภทคลินิกเสริมความงามออกจากคลินิกเวชกรรมให้ชัดเจนเพื่อความสอดคล้องกับงานบริการที่แท้จริง

5.2 ปัญหาการควบคุมผู้ให้บริการคลินิกเสริมความงาม

ในประเด็นปัญหาเกี่ยวกับผู้ดำเนินการสถานพยาบาลไม่สามารถควบคุมดูแลกิจการคลินิกเสริมความงามได้อย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งคลินิกที่จัดตั้งอยู่ในห้างสรรพสินค้า มักพบว่าผู้ประกอบวิชาชีพหรือแพทย์จะไม่อยู่ในเวลาทำการของคลินิก⁵³ อันเป็นการกระทำที่ขัดต่อกฎหมายและเข้าข่ายที่แพทย์ไม่สามารถควบคุมดูแลกิจการคลินิกเสริมความงามได้อย่างใกล้ชิด ทำให้ขาดคุณสมบัติเป็นผู้ดำเนินการสถานพยาบาล⁵⁴ และถูกเพิกถอนใบอนุญาตให้ประกอบกิจการสถานพยาบาลได้⁵⁵ แต่การกระทำดังกล่าวของผู้ดำเนินการสถานพยาบาลไม่มีบทลงโทษทั้งในทางอาญา และทางปกครองที่ชัดเจน จึงไร้มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมกำกับ

⁵² กองกฎหมาย กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ, “พิจารณาเรื่องการโฆษณาสถานพยาบาล,” เอกสารรายงานการประชุมคณะอนุกรรมการพิจารณาเรื่องการโฆษณาสถานพยาบาล ครั้งที่ 1/2559, นนทบุรี, 5 พฤศจิกายน 2558.

⁵³ กองกฎหมาย กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ, “ผลการตรวจสถานพยาบาล,” บันทึกการตรวจสถานพยาบาลและการประกอบกิจการของสถานพยาบาล (คลินิกเวชกรรม) ตามโครงการตรวจสถานพยาบาลที่ให้บริการด้านเสริมความงามในเขตกรุงเทพมหานคร ประจำปี 2560, นนทบุรี, 19 มกราคม 2560.

⁵⁴ พระราชบัญญัติสถานพยาบาล พ.ศ. 2541, มาตรา 25 (3).

⁵⁵ คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขดำที่ อ.1286/2554 คดีหมายเลขแดงที่ อ.528/2558.

การปฏิบัติหน้าที่ของผู้ดำเนินการสถานพยาบาล ที่จะต้องควบคุมดูแลกิจการคลินิกเสริมความงามอย่างใกล้ชิด จึงส่งผลให้เกิดการใช้หรือวานผู้ช่วยผู้ประกอบการวิชาชีพให้บริการทางวิชาชีพหรือใช้เครื่องมือทางการแพทย์กับผู้รับบริการโดยไม่คำนึงถึงผลเสียหายที่เกิดขึ้นกับผู้รับบริการ⁵⁶ ซึ่งประเด็นดังกล่าวนี้ส่งผลให้เกิดการส่งเสริมการกระทำความผิดของผู้ช่วยผู้ประกอบการวิชาชีพในการใช้เครื่องมือแพทย์เพื่อทำการรักษาให้แก่ผู้รับบริการในคลินิก โดยไม่มีใบประกอบวิชาชีพที่ถูกต้อง นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่ให้บริการและพนักงานขาย ซึ่งเป็นฝ่ายบริการและดูแลลูกค้า มักใช้วิธีโน้มน้าวโดยใช้ข้อมูลหรือโฆษณาที่หลอกลวงประชาชนให้เกิดความสนใจในสินค้าและบริการ หรือดัดจริตและอุบายให้ซื้อสินค้าและบริการ อันเป็นการสร้างความเดือดร้อนรำคาญให้แก่ประชาชนทั่วไป⁵⁷ จึงสมควรอย่างยิ่งที่จะต้องกำหนดให้ผู้รับอนุญาตมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการควบคุมดูแลพฤติกรรมและมารยาทต่าง ๆ ของบุคลากร และมีบทลงโทษต่อทั้งผู้รับอนุญาตและบุคลากรด้วย และกำหนดบทลงโทษสำหรับผู้ดำเนินการสถานพยาบาลซึ่งเป็นผู้ประกอบการวิชาชีพที่ละเลยไม่ควบคุมดูแลกิจการคลินิกเสริมความงามได้อย่างใกล้ชิด

5.3 ปัญหาเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้รับบริการ

ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้รับบริการเสริมความงามเป็นสิทธิเดียวกันกับสิทธิผู้ป่วย เช่น สิทธิของผู้ป่วยขั้นพื้นฐานในการได้รับบริการด้านสุขภาพตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย สิทธิของผู้ป่วยในการได้รับบริการจากผู้ประกอบวิชาชีพด้านสุขภาพโดยไม่มีทางเลือกปฏิบัติ⁵⁸ ซึ่งข้อเท็จจริงพบว่าคลินิกเสริมความงามต่าง ๆ ไม่แจ้งให้บริการเกี่ยวกับการรักษาโรคทั่วไปแต่จะแจ้งเฉพาะด้านเสริมความงาม ก็ย่อมเป็นการเลือกปฏิบัติจากความแตกต่างของอาการของโรคที่เจ็บป่วย และมีค่าบริการที่สูงทำให้ประชาชนทั่วไปไม่สามารถใช้สิทธิสวัสดิการสังคมได้ จึงไม่อาจเข้าถึงบริการด้านสุขภาพตามสิทธิ ด้วยเหตุนี้คลินิกเสริมความงามจึงยังมีความจำกัดสิทธิผู้ป่วยในบางประการที่ส่งผลให้ประชาชนไม่สามารถเข้าถึงการรับบริการด้านสุขภาพได้ตามกฎหมายที่รับรองอย่างแท้จริง รวมถึงกรณีผู้รับบริการเสริมความงามที่ได้รับ ความเสียหายและประสงค์เรียกค่าเสียหายสามารถใช้สิทธิเรียกร้องต่อสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคให้ดำเนินคดีแทนในฐานะผู้บริโภคได้⁵⁹ ซึ่งสามารถ

⁵⁶ กองสุภาพระหว่างประเทศ กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ, “รับเรื่องร้องเรียน,” บันทึกที่ สธ 0707.06/2264, นนทบุรี, 3 มิถุนายน 2559.

⁵⁷ สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค, “ขอให้พิจารณาดำเนินการเรื่องร้องเรียน,” หนังสือที่ นร 0302/9636, กรุงเทพมหานคร, 10 มิถุนายน 2559.

⁵⁸ สภาวิชาชีพ, คำประกาศสิทธิและข้อพึงปฏิบัติของผู้ป่วย, เอกสารประกาศสิทธิและข้อพึงปฏิบัติของผู้ป่วยฉบับใหม่ ออกและรับรองโดย 6 สภาวิชาชีพ (นนทบุรี: กระทรวงสาธารณสุข, 2558).

⁵⁹ ไพโรจน์ คะเนิงทรัพย์, “การแก้ไขปัญหาดีทางทางการแพทย์,” เอกสารสรุปผลการสัมมนาเรื่องการแก้ไขปัญหาดีทางทางการแพทย์, กรุงเทพมหานคร, 3 สิงหาคม 2559.

ใช้สิทธิเรียกร้องภายในสามปี นับแต่วันที่รู้ถึงความเสียหายและรู้ตัวผู้ประกอบธุรกิจที่ต้องรับผิดชอบแต่ไม่เกินสิบปี นับแต่วันที่รู้ถึงความเสียหายตามมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 แต่การฟ้องเป็นคดีละเมิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ตามมาตรา 448 มีอายุความเพียงหนึ่งปี นับแต่วันที่ผู้เสียหายรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวผู้ที่จะฟ้องต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนแต่ไม่เกินสิบปี นับแต่วันทำละเมิด ซึ่งจะเห็นได้ว่าการฟ้องเป็นคดีผู้บริโภคจะมีอายุความยาวนานกว่าฟ้องต่อศาลเป็นคดีละเมิดจึงคุ้มครองผู้เสียหายได้ดีกว่า และเนื่องจากคดีทางการแพทย์มีความเป็นวิชาชีพเฉพาะเรื่องที่ซับซ้อนและต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญทางการแพทย์ในการให้ความเห็นต่อรูปคดีด้วย จึงต้องใช้ระยะเวลามากพอสมควรของกระบวนการทางศาล ซึ่งย่อมเกิดผลเสียมากกว่าผลดีต่อผู้รับบริการ จึงเห็นว่าการให้สิทธิทางฐานะผู้รับบริการทางแพทย์เป็นสิทธิผู้บริโภคด้วยนั้นจะทำให้ผู้รับบริการได้รับความเป็นธรรมและมีทางเลือกต่อการปกป้องสิทธิของตนได้ดียิ่งขึ้น

สำหรับในส่วนของหน่วยงานภาครัฐอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น แพทยสภา พบว่ามีกรณีที่แพทย์ให้การรักษาไม่เป็นไปตามมาตรฐาน ก็จะลงโทษทางอาญาหรือทางปกครองกับแพทย์หรือกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ พบว่าผู้รับอนุญาตหรือผู้ดำเนินการสถานพยาบาลไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานที่กำหนด ก็จะลงโทษทางอาญาหรือทางปกครองกับผู้รับอนุญาตหรือผู้ดำเนินการสถานพยาบาล รวมถึงการดำเนินคดีตามกฎหมาย กรณีมีการประกอบกิจการสถานพยาบาลโดยไม่ได้รับอนุญาตด้วย ซึ่งหน่วยงานเหล่านี้ไม่ได้มีบทบาทหลักในเรื่องเกี่ยวกับการเรียกร้องค่าเสียหายจากการรับบริการเสริมความงาม นอกจากนี้ ในการตรวจสอบรายละเอียดข้อมูลเกี่ยวกับคลินิกเสริมความงามในปัจจุบัน พบว่าแม้จะสามารถตรวจสอบผ่านระบบออนไลน์บนเว็บไซต์ได้ แต่ก็มีปัญหาว่าการตรวจสอบคลินิกแห่งใดเป็นคลินิกเสริมความงามหรือไม่นั้นจะไม่แสดงให้เห็นอย่างชัดเจน โดยจะปรากฏข้อมูลว่าเป็นประเภทคลินิกเวชกรรมเท่านั้นตามที่กฎหมายได้กำหนดประเภทของคลินิกไว้ ซึ่งหากมีการกำหนดประเภทคลินิกเสริมความงามให้ชัดเจน ก็จะกระตุ้นให้ผู้รับบริการได้ค้นคว้าข้อมูลและใช้วิจารณญาณในการเลือกใช้บริการคลินิกเสริมความงาม และเกิดการสื่อสารที่เข้าใจตรงกันระหว่างผู้ให้บริการและผู้รับบริการได้ดียิ่งขึ้น

6. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

6.1 บทสรุป

มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมกำกับธุรกิจคลินิกเสริมความงามไม่สามารถบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเพียงพอ เนื่องจากพบว่า (1) ปัญหาด้านการควบคุมและกำกับดูแลธุรกิจคลินิกเสริมความงาม มุ่งให้บริการเชิงพาณิชย์และละเลยเรื่องสุขภาพและความปลอดภัยของผู้รับบริการและไม่มีมาตรฐานจรรยาบรรณควบคุมกำกับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกฎหมายไม่ได้กำหนดให้ผู้รับอนุญาตมีหน้าที่ความรับผิดชอบควบคุมและดูแลบุคคลที่ไม่ใช่แพทย์ทำการประกอบวิชาชีพในสถานพยาบาล หรือกรณีผู้รับอนุญาตไม่จัดให้มีผู้ดำเนินการสถานพยาบาล ไม่มีบทลงโทษทางปกครองกับผู้รับอนุญาต จึงขาดความเอาใจใส่ในการควบคุมดูแล จนเกิดกรณีให้บริการรักษาโดยบุคคลที่ไม่ใช่แพทย์ อีกทั้งมาตรฐานของคลินิกเสริมความงามไม่มีหลักเกณฑ์มาตรฐานที่ชัดเจน ทำให้คลินิกเสริมความงามไม่มีเกณฑ์มาตรฐานที่น่าเชื่อถือและถูกต้องตามหลักวิชาการ รวมถึงไม่ได้กำหนดประเภทคลินิกเสริมความงามให้ชัดเจน (2) ปัญหาการควบคุมผู้ให้บริการคลินิกเสริมความงาม ซึ่งแพทย์ไม่สามารถควบคุมดูแลกิจการคลินิกเสริมความงามได้อย่างใกล้ชิด ทำให้ขาดคุณสมบัติเป็นผู้ดำเนินการสถานพยาบาล แต่ไม่มีบทลงโทษทั้งในทางอาญาและทางปกครองที่ชัดเจน ก่อให้เกิดการใช้หรือวานผู้ช่วย ผู้ประกอบวิชาชีพให้บริการทางวิชาชีพหรือใช้เครื่องมือทางการแพทย์กับผู้รับบริการโดยไม่ถูกต้อง และแพทย์ไม่อยู่ประจำการตลอดเวลาในคลินิกและเจ้าหน้าที่ให้บริการและพนักงานขายมักใช้ข้อมูลที่ไม่เป็นจริงหรือหลอกลวงประชาชนหรือดัดจริตให้ซื้อสินค้าและบริการอันเป็นการสร้างความเดือดร้อนรำคาญให้แก่ประชาชนโดยทั่วไป (3) ปัญหาเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค โดยผู้ป่วยถูกจำกัดสิทธิในการเข้าถึงการรักษาพยาบาลจากคลินิกเสริมความงามและสิทธิดำเนินคดีจากความเสียหายรับบริการเสริมความงามที่เกี่ยวข้องกับการรับบริการทางการแพทย์ในฐานะสิทธิผู้บริโภค รวมถึงสิทธิการเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับคลินิกเสริมความงามที่ถูกต้องและครบถ้วน

6.2 ข้อเสนอแนะเชิงกฎหมาย

จากการศึกษาดังกล่าวข้างต้น มาตรฐานคลินิกเสริมความงามในขณะนี้ไม่สอดคล้องกับหลักมาตรฐานสากลของ ISAP และหากพิจารณากฎหมายของประเทศออสเตรเลีย รัฐนิวเซาท์เวลส์ ตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาลเอกชน ค.ศ. 2007 (Private Health Facilities Act 2007) ประกอบกับข้อบังคับตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาลเอกชนด้านบริการศัลยกรรมความงาม ค.ศ. 2016 (Private Health Facilities Amendment (Cosmetic Surgery) Regulation 2016) ได้กำหนดให้บริการด้านศัลยกรรมความงามเป็นสถานที่ให้บริการด้านสุขภาพประเภทหนึ่งที่สามารถขออนุญาตประกอบกิจการได้ และกำหนดมาตรฐานบริการด้านศัลยกรรม

ความงามไว้เป็นการเฉพาะด้วย นอกจากนี้ กรณีผู้รับอนุญาตและผู้ดำเนินการสถานพยาบาลไม่มีบทลงโทษหรือเป็นเพียงบทลงโทษทางแพ่งและอาญาที่ไม่เหมาะสม เพียงพอที่จะยับยั้งพฤติกรรมหรือการกระทำที่เป็นภัยต่อผู้รับบริการได้ เช่น การไม่ควบคุมการให้บริการโดยผู้ที่ไม่ใช่แพทย์ หรือการไม่อยู่ประจำการสถานพยาบาลเมื่อเปิดทำการ เป็นต้น ทั้งนี้ เมื่อพิจารณากฎหมายของประเทศเกาหลีใต้เกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพของบุคคลที่ไม่ใช่แพทย์ในสถานพยาบาลมีการกำหนดโทษทางปกครองโดยผู้อนุญาตอาจสั่งให้ระงับการให้บริการหรือเพิกถอนใบอนุญาตการจัดตั้งสถานพยาบาล หรือสั่งให้ปิดสถานพยาบาลได้ตาม Article 64 of Medical Service Act ในขณะที่กฎหมายประเทศออสเตรเลีย รัฐนิวเซาท์เวลส์ ก็มีการกำหนดโทษทางปกครองในกรณีนี้เช่นเดียวกัน โดยผู้อนุญาตอาจสั่งพักใช้ใบอนุญาตสถานพยาบาลได้ตามมาตรา 29 แห่งกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาลเอกชน ค.ศ. 2007 (Private Health Facilities Act 2007) และในส่วนของนการคุ้มครองผู้รับบริการเสริมความงามก็ยังไม่สอดคล้องตามสิทธิผู้ป่วยที่พึงมีและไม่เพียงพอในการให้การดูแลช่วยเหลือหรือเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการรับบริการทางการแพทย์

ผู้ศึกษาจึงเห็นควรแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติสถานพยาบาล พ.ศ. 2541 และกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

6.2.1 ประเด็นปัญหาการควบคุมธุรกิจคลินิกเสริมความงาม

1) แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติสถานพยาบาล พ.ศ. 2541 โดยกำหนดให้ผู้รับอนุญาตมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการควบคุมดูแลไม่ให้เกิดบุคคลอื่นซึ่งไม่ใช่เป็นผู้ประกอบวิชาชีพทำการประกอบวิชาชีพในสถานพยาบาล และมีบทลงโทษกรณีฝ่าฝืนข้อกำหนดดังกล่าวให้เพิกถอนใบอนุญาตให้ประกอบกิจการสถานพยาบาลได้

2) แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติสถานพยาบาล พ.ศ. 2541 โดยกำหนดโทษทางปกครองให้ผู้อนุญาตมีอำนาจออกคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาตดำเนินการสถานพยาบาลได้หากมีการฝ่าฝืนมาตรา 34 (1) กรณีที่ต้องควบคุมและดูแลไม่ให้ผู้ประกอบวิชาชีพในสถานพยาบาลประกอบวิชาชีพผิดไปจากสาขา ชั้น หรือแผนกที่ผู้รับอนุญาตได้แจ้งไว้ในการขอรับใบอนุญาต หรือไม่ให้เกิดบุคคลอื่นซึ่งมิใช่เป็นผู้ประกอบวิชาชีพทำการประกอบวิชาชีพในสถานพยาบาล

3) แก้ไขเพิ่มเติมกฎกระทรวงกำหนดลักษณะของสถานพยาบาลและลักษณะการให้บริการของสถานพยาบาล พ.ศ. 2558 ข้อ 2 โดยเพิ่มเติมสถานพยาบาลประเภทคลินิกตามกฎหมายกระทรวงดังกล่าวขึ้นอีกหนึ่งประเภทคือ คลินิกเสริมความงาม และข้อ 4 เพิ่มเติมลักษณะการให้บริการของคลินิกเสริมความงามในเรื่องของเวลาเปิดทำการของคลินิกเสริมความงามต้องอยู่ระหว่างช่วงเวลา 06.00 น. – 22.00 น. เนื่องจากต้องมีเวลาสองชั่วโมงสำหรับการพักผ่อน

ก่อนเวลาเที่ยงคืนซึ่งจะข้ามเป็นวันใหม่และสะดวกในการส่งตัวผู้ป่วยไปสถานพยาบาลอื่นกรณีจำเป็น อีกทั้งพนักงานเจ้าหน้าที่สามารถเข้าตรวจสอบมาตรฐานสถานพยาบาลหรือตรวจสอบข้อเท็จจริงได้สะดวกและง่ายขึ้น

4) แก้ไขเพิ่มเติมกฎกระทรวงกำหนดชนิดและจำนวนเครื่องมือ เครื่องใช้ ยา และเวชภัณฑ์ หรือยานพาหนะที่จำเป็นประจำสถานพยาบาล พ.ศ. 2558 ข้อ 4 โดยเพิ่มเติมสิ่งที่ต้องจัดให้มีในคลินิกเสริมความงาม เช่น ชุดตรวจโรคและชุดให้การรักษาทั่วไปตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพเครื่องมือ อุปกรณ์ ยาและเวชภัณฑ์ที่จำเป็นสำหรับการบริการเสริมความงามโดยมีรายการและปริมาณที่เพียงพอ ผู้ยื่นสำหรับเก็บยาหรือเวชภัณฑ์อื่นๆ เป็นต้น

5) จัดทำประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง การรักษาจรรยาบรรณการให้บริการของสถานพยาบาล โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 6 และมาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติสถานพยาบาล พ.ศ. 2541 โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับให้ผู้รับอนุญาตประกอบกิจการสถานพยาบาลกระทำการตามจรรยาบรรณที่กำหนด เช่น ไม่เรียกร้อยสินจ้างหรือรางวัลพิเศษนอกเหนือจากค่าบริการที่ควรได้ ไม่จงใจหรือชักชวนผู้ป่วยให้มารับบริการเพื่อผลประโยชน์ของตนไม่ปฏิบัติต่อผู้ป่วยโดยไม่สุภาพหรือบังคับขู่เข็ญหรือหลอกลวงผู้ป่วยให้หลงเข้าใจผิดเพื่อประโยชน์ของตนรวมถึงให้บริการโดยคำนึงถึงความเปลี่ยนแปลงของผู้ป่วยและความปลอดภัยของผู้ป่วยเป็นสำคัญ เป็นต้น ทั้งนี้ การไม่รักษาจรรยาบรรณการให้บริการของสถานพยาบาลตามประกาศกระทรวงสาธารณสุขดังกล่าวก็จะมีโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือไม่ปรับไม่เกินสองหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ ตามมาตรา 65 ประกอบมาตรา 35 แห่งพระราชบัญญัติฉบับเดียวกัน นอกจากนี้เห็นควรกำหนดทางปกครองด้วย เช่น กำหนดโทษทัณฑ์บน ค่าปรับทางปกครอง พักใช้ใบอนุญาต หรือเพิกถอนใบอนุญาต เพื่อให้เกิดความเกรงกลัวกฎหมายมากขึ้น

6) จัดทำประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง มาตรฐานการให้บริการของคลินิกเสริมความงาม โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 6 และมาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติสถานพยาบาล พ.ศ. 2541 โดยยึดมาตรฐานของคลินิกเวชกรรมเป็นมาตรฐานหลักและกำหนดมาตรฐานเฉพาะสำหรับคลินิกเสริมความงาม เช่น ขนาดและลักษณะห้องปฏิบัติการหรือผ่าตัด การจัดเก็บรักษาและทำความสะอาดเครื่องมืออุปกรณ์ต่างๆ การควบคุมการติดเชื้อ ความปลอดภัยการตกแต่งคลินิก การโฆษณาบริการเสริมความงาม แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการให้ยาระงับความรู้สึก จำนวนและประเภทบุคลากรที่เกี่ยวข้องหรือทีมแพทย์ช่วยเหลือในกรณีมีเหตุฉุกเฉิน มีคณะกรรมการบริหารด้านความปลอดภัยและวิธีการรับผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการให้บริการ การรายงานเกี่ยวกับการเสียชีวิตของผู้รับบริการที่เกิดขึ้นในสถานที่ให้บริการ การจัดให้มีหลักประกันสำหรับช่วยเหลือผู้รับบริการที่ได้รับบาดเจ็บจากการศัลยกรรม การออกบัตรและจัดทดสอบผิวหรือความงาม เป็นต้น ทั้งนี้การไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานการให้

บริการของคลินิกเสริมความงามตามประกาศกระทรวงสาธารณสุขดังกล่าวก็จะมีโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือไม่ปรับไม่เกินสองหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ ตามมาตรา 65 ประกอบมาตรา 35 แห่งพระราชบัญญัติฉบับเดียวกัน

อย่างไรก็ตาม คลินิกเสริมความงามที่จัดอยู่ในประเภทคลินิกเวชกรรมซึ่งยึดโยงกับการประกอบวิชาชีพภายใต้สภาวิชาชีพคือ แพทยสภา การแยกคลินิกเสริมความงามออกจากคลินิกเวชกรรมตามความเห็นของผู้ศึกษาอาจเกิดขึ้นได้ยาก เนื่องจากแพทยสภามีการกำหนดสาขาไว้ชัดเจนแล้วว่าผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมจะต้องประกอบวิชาชีพในสถานพยาบาลประเภท เวชกรรมซึ่งเป็นสาขาวิชาชีพที่ได้รับการรับรองหลักสูตรจากแพทยสภา และไม่มีหลักสูตรเกี่ยวกับเสริมความงามแต่อย่างใด การแยกคลินิกเสริมความงามดังกล่าวจะไม่สอดคล้องตามหลักสูตรสาขาวิชาชีพที่กำหนดได้ ดังนี้ จึงเห็นว่าสามารถแก้ไขเกี่ยวกับแนวปฏิบัติได้อีกวิธีหนึ่งกล่าวคือ ใช้วิธีการกำกับข้อความในชื่อคลินิก เช่น ธนโชติคลินิกเวชกรรม (เสริมความงาม, ศัลยกรรมความงาม) หรือ ธนโชติคลินิกเสริมความงาม (คลินิกเวชกรรม) หรือใช้วิธีกำหนดสัญลักษณ์ที่สื่อสารให้เข้าใจได้ว่าเป็นคลินิกเสริมความงาม

6.2.2 ประเด็นปัญหาการควบคุมผู้ให้บริการคลินิกเสริมความงาม

1) แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติสถานพยาบาล พ.ศ. 2541 โดยกำหนดให้ผู้ดำเนินการสถานพยาบาลที่ขาดคุณสมบัติตามมาตรา 25 เช่น กรณีไม่สามารถควบคุมดูแลกิจการสถานพยาบาลได้โดยใกล้ชิด หรือกรณีเป็นผู้ดำเนินการอยู่ก่อนแล้วสองแห่ง เป็นต้น กำหนดบทลงโทษกรณีฝ่าฝืนข้อกำหนดดังกล่าวให้ผู้อนุญาตมีอำนาจออกคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาตดำเนินการสถานพยาบาลได้

2) แก้ไขเพิ่มเติมกฎกระทรวงกำหนดวิชาชีพและจำนวนผู้ประกอบวิชาชีพในสถานพยาบาล พ.ศ. 2558 ข้อ 3 โดยให้ผู้ประกอบวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในคลินิกเสริมความงามที่ตั้งอยู่ในห้างสรรพสินค้าและมีเหตุอันสมควรที่ไม่สามารถมาประจำการตามเวลาของคลินิกได้สามารถแขวนป้ายที่แสดงว่ายังไม่สามารถเปิดทำการได้ให้ประชาชนทั่วไปได้ทราบโดยที่คลินิกยังสามารถเปิดหน้าร้านจัดเตรียมความพร้อมตามเวลาของห้างสรรพสินค้าได้ปกติเพื่อหลีกเลี่ยงการไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของห้างสรรพสินค้าด้วย

3) แก้ไขเพิ่มเติมกฎกระทรวง ว่าด้วยการดำเนินการสถานพยาบาล พ.ศ. 2545 ข้อ 4 โดยเพิ่มองค์ประกอบพิจารณาอนุญาตเพียงเท่าที่แพทย์จะให้บริการได้และไม่ขัดต่อกฎหมาย เช่น ระยะเวลา เวลาทำการของคลินิกแห่งที่สอง ภารกิจต้นสังกัด ความแข็งแรงของสุขภาพร่างกาย ศักยภาพของแพทย์ และความเหมาะสมของการอนุญาตให้ดำเนินการสถานพยาบาลแห่งที่สอง เป็นต้น

4) เพิ่มมาตรฐานการให้บริการของผู้ช่วยผู้ประกอบการวิชาชีพ เจ้าหน้าที่ให้บริการและพนักงานขายโดยบัญญัติไว้ในประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง มาตรฐานการให้บริการของคลินิกเสริมความงามเป็นฉบับเดียวกัน เช่น การรักษาพฤติกรรมและมารยาทต่าง ๆ ของบุคลากร การไม่กระทำการที่เป็นการประกอบวิชาชีพไม่ว่ากรณีใด ๆ การใช้วิธีการชักชวนหรือโน้มน้าวต้องมีข้อเท็จจริงที่ครบถ้วนและไม่หลอกลวงเพื่อผลประโยชน์ของตน รวมถึงให้ผู้อนุญาตจัดทำระเบียบข้อบังคับการทำงานให้สอดคล้องกับมาตรฐานดังกล่าวพร้อมกำหนดบทลงโทษสำหรับบุคลากรที่กระทำการฝ่าฝืนมาตรฐาน ตลอดจนจัดทำรายงานเกี่ยวกับทะเบียนประวัติบุคลากรทั้งหมด จำนวนบุคลากร หน้าที่และความรับผิดชอบ และความเคลื่อนไหวที่อาจมีการโยกย้ายหรือลาออกโดยรายงานทุกสามเดือนเพื่อให้มีข้อมูลที่เป็นปัจจุบันและสามารถตรวจสอบย้อนหลังได้

6.2.3 ประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค

1) กำหนดสิทธิผู้บริโภคเสริมความงามให้เป็นสิทธิเฉพาะเท่าที่สอดคล้องกับความเป็นจริงบนพื้นฐานสิทธิผู้ป่วยและรัฐธรรมนูญ โดยการแก้ไขเพิ่มเติมประกาศกระทรวงฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2542) เรื่อง ชนิดหรือประเภทของการรักษาพยาบาล การบริการอื่นของสถานพยาบาลและสิทธิผู้ป่วยซึ่งผู้รับอนุญาตจะต้องแสดงตามมาตรา 32 (3) เช่น สิทธิรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับเครื่องมือและยาอันตรายหรือยาควบคุมพิเศษที่ใช้กับร่างกาย สิทธิในการย้ายหรือเปลี่ยนคลินิกหรือแพทย์ที่ให้บริการหากเกิดข้อกังวล สิทธิในการยกเลิกสัญญา หากพบว่าคลินิกหรือแพทย์เคยถือถูกดำเนินคดีหรือกระทำความผิดเกี่ยวกับเสริมความงาม เป็นต้น และเห็นว่าหากได้กำหนดประเภทคลินิกเสริมความงามไว้ชัดเจนแล้ว ก็จะไม่ต้องติดประกาศแจ้งให้บริการเกี่ยวกับการรักษาโรคทั่วไปไว้ที่คลินิกและไม่จำเป็นต้องแจ้งรับสิทธิสวัสดิการสังคมเนื่องจากการให้บริการเฉพาะทางความงามก็จะช่วยขจัดปัญหาว่าคลินิกเสริมความงามสกัดกั้นการเข้าถึงบริการด้านสุขภาพตามสิทธิและไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติจากความแตกต่างของอาการของโรคที่เจ็บป่วยอีกด้วย

2) จัดทำกฎหมายว่าด้วยการประกันภัยด้านเสริมความงามภายใต้พระราชบัญญัติคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย พ.ศ.2550 โดยสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย ต้องมีหน้าที่กำกับและส่งเสริมให้มีการประกอบธุรกิจประกันภัยด้านเสริมความงาม เพื่อให้ผู้รับอนุญาตคลินิกเสริมความงามจะได้จัดทำประกันภัยความเสียหายด้านเสริมความงาม อันเป็นการคุ้มครองสิทธิประโยชน์ของทั้งสองฝ่ายและลดจำนวนข้อร้องเรียนได้

6.3 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) เสนอแนะให้กรมสนับสนุนบริการสุขภาพควรถูกกำหนดแนวทางการเข้าถึงข้อมูลคลินิก เสริมความงามได้ง่ายขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกประชาชน เช่น ตรวจสอบด้วยวิธีสแกนรหัส หรือ QR Code (Quick Response) ได้ที่คลินิกเสริมความงาม หรือสามารถตรวจสอบผ่าน Application บนสมาร์ทโฟนได้อย่างรวดเร็ว สะดวก และเข้าถึงได้ตลอดเวลา เพื่อให้การคุ้มครอง ประชาชนด้านข้อมูลข่าวสารที่เป็นจริงและปลอดภัย ซึ่งจะช่วยในการพิจารณาตัดสินใจในการเลือกใช้บริการของผู้บริโภคได้

2) จัดตั้งกองทุนช่วยเหลือและเยียวยาผู้เสียหายทางการแพทย์ โดยแพทยสภา กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ และสมาคมด้านความงามที่เกี่ยวข้อง เพื่อคุ้มครองสิทธิประโยชน์ ของผู้เสียหายและแพทย์เพื่อลดข้อขัดแย้งในการนำคดีขึ้นสู่ศาล อย่างไรก็ตามเห็นว่าแพทย์ควร ได้รับความคุ้มครองจากการให้บริการซึ่งมีความเสี่ยงที่อาจได้รับการบาดเจ็บหรือติดเชื้อจาก การปฏิบัติหน้าที่ได้

3) จัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือทางการแพทย์ และจัดตั้งศูนย์บริหารความเสี่ยงการให้บริการ ด้านเสริมความงาม กระทรวงสาธารณสุข

จากข้อเสนอแนะดังกล่าวข้างต้น ทั้งในแง่ข้อกำหนดและนโยบายจะช่วยแก้ไขสภาพ ปัญหาได้ดียิ่งขึ้น ได้แก่ ปัญหาด้านการควบคุมและกำกับดูแลธุรกิจคลินิกเสริมความงาม ปัญหาการควบคุมผู้ให้บริการคลินิกเสริมความงาม และปัญหาเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค ด้วยมาตรการทางกฎหมายที่มีความชัดเจน และมีบทกำหนดโทษทั้งในทางอาญาและทาง ปกครองแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง และส่งเสริมการคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภค ซึ่งจะทำให้การควบคุมและ กำกับดูแลการประกอบธุรกิจคลินิกเสริมความงามมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับสภาพการณ์ ในปัจจุบัน โดยภาครัฐที่เกี่ยวข้องต้องร่วมมือกันดำเนินการตามกลไกดังกล่าว เพื่อให้ การควบคุมและกำกับดูแลการประกอบธุรกิจคลินิกเสริมความงามเกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม และเพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองสังคมโดยรวม

References

- American Association for Accreditation of Ambulatory Surgery Facilities International. "Who We Are." Accessed July 1, 2017. <https://www.aaaasf.org/who-we-are/who-is-AAAASF>
- Australian Competition & Consumer Commission (ACCC). *Consumer Guarantees: A Guide for Consumers*. Australia: ACCC, 2013.
- Australian Government. "Australian Bill of Rights Bill 2017." Accessed January 28, 2018. <https://www.legislation.gov.au/Details/C2017B00161>
- Banjerd Singkaneti. *Principles of Public Law, Course Material, Master of Laws, National Institute of Development Administration, 2017*. Bangkok: National Institute of Development Administration, 2017. [In Thai]
- Borwornsak Uwanno. *The Compilation of 3rd Lecture on Constitutional Law*. Bangkok: The Thai Bar under the Royal Patronage, 2015. [In Thai]
- Bureau of Sanatorium and Art of Healing, Department of Health Service Support, Ministry of Public Health. "Authorized Sanatorium Database." Bureau of Sanatorium and Art of Healing. Nonthaburi, March 29, 2016. [In Thai]
- Department of Health Service Support. *Joint Commission International (JCI), International Hospital Standard. Article, Chit-Chat Health News*. Nonthaburi: Department of Health Service Support, 2016. [In Thai]
- Deunden Nikomborirak, and Suthee Supanit. *Master Plan of Ministry of Commerce 1997-2006: Consumer Protection*. Nonthaburi: Ministry of Commerce, 1998. [In Thai]
- International Health Division, Department of Health Service Support. "Receiving complaints." MOPH no. 0707.06/2264 documents. Nonthaburi, June 3, 2016. [In Thai]
- International Society of Aesthetic Plastic Surgery (ISAPS). *International Society of Aesthetic Plastic Surgery BY-LAWS*. USA: ISAPS, 2016.
- Joint Commission International. "About JCI." Accessed July 3, 2017. <http://www.jointcommissioninternational.org/about/>

- Korea Legislation Research Institute. "Medical Service Act 2016." Accessed August 10, 2017. https://elaw.klri.re.kr/eng_service/lawView.do?hseq=40970&lang=ENG
- Legal Affair, Department of Health Service Support. "Considering the Advertisement of the sanatorium." Minutes of the Subcommittee on Advertising the Sanatorium, No. 1/2016. Nonthaburi, November 5, 2015. [In Thai]
- Legal Affair, Department of Health Service Support. "The Report of the Sanatorium." Record of Sanatorium and Sanatorium Operations, (Clinic of Medicine) under the program of examination of beauty services in Bangkok, 2017. Nonthaburi, January 19, 2017. [In Thai]
- NSW Legislation. "Health Care Complaint Act 1993." Accessed October 31, 2017. <https://legislation.nsw.gov.au/inforce/d133fbff-a3b9-46e7-f7ff-c679017fb69a/1993-105.pdf>
- NSW Legislation. "Private Health Facilities Amendment (Cosmetic Surgery) Regulation 2016." Accessed October 31, 2017. <https://www.legislation.nsw.gov.au/regulations/2016-288.pdf>
- NSW Legislation. "Private Health Facility Act 2007." Accessed October 31, 2017. <https://www.legislation.nsw.gov.au/~/-/pdf/view/act/2007/9/whole>
- Office of the Consumer Protection Board. "Please Consider Filing a Complaint." PMO no. 0302/9636. Bangkok, June 10, 2016. [In Thai]
- Office of the Consumer Protection Board. "Summary of Consumer Protection Performance (January – November 2016)." Accessed February 1, 2018. http://www.ocpb.go.th/more_news.php?offset=0&cid=20&filename=index. [In Thai]
- Pairoj Kaneungsap. "Resolving Medical Cases." Summary of Seminar on Resolving Medical Cases. Bangkok, August 3, 2016. [In Thai]
- Professional Councils, Statement of Patient Rights and Conduct. *New Patient Rights and Practices Declaration Issued and Certified by 6 Professional Councils*. Nonthaburi: Ministry of Public Health, 2015. [In Thai]

- Protection Right Subdivision, Legal Affairs Division, Department of Health Service Support, Ministry of Public Health. "Summary of Complaints in the Fiscal Year 2016 (October 2015 – September 2016)." Legal Affairs Division. Nonthaburi, March 29, 2016. [In Thai]
- Statutes of the Republic of Korea. "Constitution of the Republic of Korea 1987." Accessed August 10, 2017. http://elaw.klri.re.kr/eng_service/lawView.do?hseq=1&lang=ENG
- Statutes of the Republic of Korea. "Act on Remedies for Injuries from Medical Malpractice and Mediation of Medical Disputes 2016." Accessed August 10, 2017. http://elaw.klri.re.kr/eng_service/lawView.do?hseq=38923&lang=ENG
- Statutes of the Republic of Korea. "Act on the Regulation of Terms and Conditions 2016." Accessed August 10, 2017. http://elaw.klri.re.kr/eng_service/lawView.do?hseq=38512&lang=ENG
- Tanyaporn Laosopapirom. *Adjust The Beauty Clinics Strategy, Turn Crisis into Opportunity, SCB Economic Intelligence Center Documents*. Bangkok: The Siam Commercial Bank (Public Limited), 2016. [In Thai]
- Thansettakij. "Bustling Beauty Business, Trend Medical Clinic, Trustworthy in Good results." September 17, 2017, Accessed February 10, 2018. <http://www.thansettakij.com/content/208741> [In Thai]
- Wanrak Mingmaneeakin. *Trade Competition Act, BE 2542: Limitations and Reforms. Edited by Poonsin Wongkonlathoot*. Bangkok: Thailand Development Research Institute, 2012. [In Thai]
- Wapee Congwiriyapap, and Suchada Ratchukul. "Nursing Service Quality at Out-Patient Units in Private Hospitals, Bangkok Metropolis." *Journal of The Royal Thai Army Nurses* 16, no.2 (2015): 97-105. [In Thai]
- World Health Organization. *Basic Document*. 48th ed. Italy: WHO Library, 2014.
- World Trade Organization (WTO). "Fair Competition Act, 2009." Accessed April 11, 2017. https://www.wto.org/english/thewto_e/acc_e/syc_e/WTACCSYC10A2_LEG_1.pdf